

Structuurvisie Nieuwkoop

**Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport**

2 juni 2008 / rapportnummer 2076-28

1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

De gemeente Nieuwkoop heeft het voornemen een structuurvisie voor haar gehele grondgebied vast te stellen. In deze structuurvisie geeft de gemeente onder andere een visie op de herstructurering van de glastuinbouw. Ook worden de ontwikkelingsmogelijkheden van de dag- en verblijfsrecreatie onderzocht. Vanwege de beoogde glastuinbouw concentratie en de mogelijk significant negatieve effecten op de Natura 2000 gebieden "de Nieuwkoopse Plassen" en "de Haeck" wordt een plan-milieueffectrapportage(m.e.r.)-procedure doorlopen. Bevoegd gezag bij deze procedure is de gemeenteraad.¹

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- een beschrijving van de visie waaruit de diverse ontwikkelingen vorm krijgen. Stel vanuit de visie doelen en ambities vast en ontwikkel aan de hand daarvan randvoorwaarden en toetsingscriteria;
- een beschrijving van de behoefte, de ambities en eventuele scenario's voor de voorgenomen activiteiten, met name de onderdelen glastuinbouw en de (extensieve) recreatie, aandachtspunt hierbij is de mogelijkheid voor het combineren van waterberging en natuurontwikkeling;
- de beoordeling van de effecten van de planonderdelen en alternatieven afzonderlijk en in onderlinge samenhang op:
 - de aanwezige en geplande natuurgebieden, met name het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen;
 - de landschappelijke structuur en kwaliteit;
 - mobiliteit, met name bereikbaarheid en congestie.

Het MER dient voorzien te zijn van een zelfstandig leesbare samenvatting en onderbouwend kaartmateriaal met duidelijke schaal en legenda.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie meer in detail aan welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de notitie reikwijdte en detailniveau structuurvisie Nieuwkoop (notitie R&D). Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de notitie R&D voldoende aan de orde komen.

2. DOEL, KADERSTELLING, BELEID EN BESLUITEN

2.1 Doel en kaderstelling

In de notitie reikwijdte en detailniveau en het werkdocument voor de structuurvisie komt het doel van de structuurvisie aan de orde. Werk in het MER het doel van de structuurvisie als afwegingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen verder uit en beschrijf de rol van de plan-m.e.r.-procedure daarin.

¹ Voor gegevens over de m.e.r.-procedure, de rol van de Commissie en de werkgroepsamenstelling, zie bijlage 1.

Beschrijf in het MER de visie van waaruit de diverse ontwikkelingen vorm krijgen. Stel vanuit deze visie doelen en ambities vast en ontwikkel aan de hand daarvan randvoorwaarden en toetsingscriteria per (milieu)thema voor de (beoordeling van de effecten van de) verschillende planonderdelen. Geef aan welk gewicht wordt toegekend aan de verschillende beoordelingscriteria.²

2.2 Beleidskader

In de notitie R&D wordt ingegaan op een aantal relevante beleidskaders op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau. Beschrijf in het MER de relevante randvoorwaarden uit deze beleidskaders en geef aan wat de consequenties zijn voor de verschillende planonderdelen. Ga daarnaast ook in op de gevolgen van de kaderrichtlijn Water en Nationaal Bestuursakkoord Water.

De Commissie adviseert de voor de m.e.r. relevante resultaten van de water-toets in het plan-MER op te nemen. Geef daarbij aan in hoeverre afstemming met de waterbeheerders heeft plaatsgevonden.

Geef in het MER aan welke gebieden bekend zijn als bodembeschermingsgebied, grondwaterbeschermingsgebied, hydrologisch aandachtsgebied en verdroogd gebied en welke gevolgen de status van deze gebieden hebben voor de planonderdelen.

Bespreek in het MER hoe de structuurvisie aansluit (zowel inhoudelijk als in de tijd) bij de nog in de ontwikkeling zijnde “lange termijn visie Randstad 2040”.

2.3 Te nemen besluit(en)

De gemeente Nieuwkoop heeft er voor gekozen een structuurvisie op te stellen, vooruitlopend op de nieuwe Wet ruimtelijke ordening. De structuurvisie zal de basis vormen voor toekomstige activiteiten, die nader uitgewerkt kunnen worden in bestemmingsplannen.

Na afloop van deze plan-m.e.r. procedure kunnen nog (besluit-)m.e.r.-procedures volgen, bijvoorbeeld bij het vaststellen van de gemeentelijke bestemmingsplannen. Deze (besluit-)m.e.r.-procedures gaan dan over de milieueffecten en alternatieven bij de concrete invulling van de planonderdelen. Geef daarom in het MER aan welke besluiten nog meer nodig zijn om de voorgenomen activiteiten in het plangebied te realiseren. Geef per planonderdeel voorzover mogelijk en relevant aan:

- wie de initiatiefnemer(s) is/zijn;
- welke instantie(s) het bevoegd gezag is/zijn;
- welke besluiten nodig zijn;
- of aan deze besluiten een m.e.r.(-beoordelings)plicht is gekoppeld.

Geef in het MER aan of er sprake is van gemeenschappelijke of conflicterende belangen met buurgemeentes.

² Geef bijvoorbeeld een hiërarchie aan binnen de criteria of maak onderscheid tussen wezenlijke en niet-wezenlijke criteria.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

3.1 Algemeen

Zoals in de notitie R&D is aangegeven is het de bedoeling om met de Structuurvisie een kader te bieden voor diverse ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente Nieuwkoop voor de periode tot 2040. Het is van belang in het MER alle voorgenomen activiteiten en voorliggende keuzes helder, zo concreet mogelijk en in onderlinge samenhang te beschrijven. Geef per planonderdeel voor zover mogelijk aan wat de status van de plannen is, of er scenario's, locatiealternatieven en/of inrichtingsopties zijn en wat de planning of fasering is.

Beschrijf in het MER ook op welke manier de verschillende activiteiten elkaar beïnvloeden, van elkaar afhankelijk zijn, elkaar kunnen versterken of met elkaar in conflict zijn.

3.2 Onderdelen van het MER

In de notitie R&D is een aantal voorgenomen activiteiten benoemd die in de structuurvisie zullen worden beschreven. Ook is aangegeven welke daarvan in het bijbehorende MER zullen worden beschreven en waarvan de milieueffecten worden beoordeeld. Deze paragraaf geldt aanvullend op de notitie R&D en beperkt zich tot de planonderdelen en aspecten die naar het oordeel van de Commissie de meeste aandacht behoeven in het MER.

Een plan-MER dienen de relevante (nieuwe) ontwikkelingen³ met mogelijk aanzienlijke milieueffecten op hoofdlijnen te belichten. De Commissie adviseert deze activiteiten te beoordelen op relevante cumulatieve effecten.

3.2.1 Glastuinbouw

Uit de notitie R&D blijkt dat de gemeente minimaal het bestaand areaal aan glastuinbouw wil behouden, echter zoveel mogelijk geconcentreerd op een andere locatie.

Beschrijf in het MER:

- de behoefte aan deze glastuinbouwconcentratie. Betrek hierbij de voor dit gebied kenmerkende combinatie glastuinbouw met (vollegronds) open teelten en geef de te hanteren fasering van de invulling van dit gebied aan;
- de locatieafweging. Betrek hierbij de relevante locatiegebonden potenties en beperkingen voor onder meer energie, water en mogelijkheden om de ambities ten aanzien van klimaat- en milieumaatregelen te realiseren.⁴;
- de ambities ten aanzien van de herstructurering, revitalisering en verbreding van de bestaande glastuinbouwgebieden, inclusief het nog verder te ontwikkelen gebied Nieuw-Amstel;
- de landschappelijke inpassing op de nieuwe locatie;
- de te verwachten lichthinder van het nieuwe gebied op de omgeving;

³ die in het kaderstellende plan worden mogelijk gemaakt

⁴ Denk hierbij aan de mogelijkheden van klimaat- en milieumaatregelen, zoals CO₂ aanvoer, gebruik van geothermische warmte, warmte/koudeopslag in aquifers of warmte leverantie via het concept van de gesloten kas.

- de bereikbaarheid/ontsluiting van de nieuwe locatie en eventuele noodzakelijke aanpassingen aan de infrastructuur;
- de haalbaarheid en risico's van de voorgenomen sanering van het bestaande glastuinbouwgebied Noordse Buurt en de daaruit voortvloeiende (positieve) milieueffecten.

3.2.2 Recreatie en toerisme

In de structuurvisie is aangegeven dat de beoogde groei van recreatie zowel betrekking heeft op dag- als op verblijfsrecreatie. Dit zijn bijvoorbeeld de (extensieve) waterrecreatie op de Nieuwkoopse plassen, de ontsluiting hiervan, de intensivering van de recreatie op de Langeraaarse plassen, de relatie met andere watersportgebieden via de kanalen, de mogelijkheden voor routegebonden recreatievormen en hoogwaardige verblijfsrecreatie.

Werk in het plan-MER uit:

- welke randvoorwaarden er vanuit de natuurdoelstellingen zijn (bijvoorbeeld zonering);
- de ambitie die de gemeente heeft ten aanzien van recreatie (kwalitatief en kwantitatief);
- de kansen die de gemeente minimaal wil benutten;
- de keuzes die vervolgens gemaakt zijn en waarom.

3.2.3 Natuurontwikkeling

In de concept structuurvisie wordt (pagina 43) zeer kort aandacht besteed aan de natuurontwikkeling in de Meije graslanden. Geef in het MER aan:

- welke ambities de gemeente heeft met dit gebied;
- welke natuurontwikkeling beoogd wordt. Maak hierbij inzichtelijk hoe de natuurontwikkeling de instandhoudingsdoelen kan versterken (zie ook hoofdstuk 4.3 van dit advies).

Besprek in het MER de visie op natuurontwikkeling in de gemeente Nieuwkoop. Ga in op de samenhang tussen de visie op de Meije graslanden en de visies op onder meer de EHS en de Groene Ruggengraat. Geef aan hoe de diverse plannen elkaar al dan niet versterken.

Besprek daarnaast in het MER welke kansen er zijn (ondanks de voorziene stedelijke ontwikkeling) voor natuur in het noordelijk deel van de gemeente. Met name de Geerplas is nu een geïsoleerd laagveenmoeras dat weinig connectie heeft met naburige laagveenmoerassen. Geef in het MER aan wat de visie is op het benutten van het ecologisch potentieel van de Geerplas.

3.2.4 Waterberging

In de concept structuurvisie wordt melding gemaakt van het op zeer korte termijn aanleggen van een waterberging in de droogmakerijen.

Beschrijf in het MER:

- de behoefte aan waterberging binnen de gemeente Nieuwkoop en de functie die deze waterberging kan hebben voor de regio;
- voor welke locatie in de droogmakerij gekozen zal worden en waarom;
- de mogelijkheid en wenselijkheid van combinatie van functies en de eisen die deze combinaties stellen aan de inrichting van het gebied (bv. omvang, diepte, doorstroming, (grond)waterkwaliteit);
- de inrichtingsopties;

- de mogelijkheden voor een combinatie van waterberging en natuurontwikkeling in of vlakbij de Nieuwkoopse plassen (om daarmee bijvoorbeeld de wegzijging te verminderen en de instandhoudingsdoelen te versterken).

3.3 Referentie

In de Notitie R&D is nog geen referentie beschreven. Onder referentiesituatie wordt hier verstaan de huidige situatie plus autonome ontwikkelingen, maar zónder uitvoering van de voornemens. Dit is nodig om de effecten van de alternatieven eenduidig te kunnen bepalen.

Onder de autonome ontwikkeling wordt verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteiten worden gerealiseerd. Maak in het MER onderscheid tussen autonome ontwikkelingen (huidige activiteiten en nieuwe activiteiten waarover reeds een uitvoeringsbesluit is genomen) en voorgenomen ontwikkelingen.

Beschrijf in het MER met name de autonome ontwikkelingen die van invloed zijn op de voorgenomen activiteiten, doordat nieuwe mogelijkheden dan wel beperkingen ontstaan. De huidige situatie en de autonome ontwikkeling tezamen vormen de referentiesituatie die de basis vormt voor de beoordeling van effecten van de planonderdelen.

4. MILIEUEFFECTEN

Beschrijf de milieueffecten kwalitatief en, waar relevant, kwantitatief en toets de effecten aan de hand van de opgestelde criteria. Geef ook aan welke positieve milieueffecten bereikt (kunnen) worden.

4.1 Effectbeschrijving en detailniveau

De effectbeschrijving dient een detailniveau te hebben dat voldoende is voor de besluitvorming over de structuurvisie. In de notitie R&D worden duidelijke uitspraken gedaan over het detailniveau. Voor de beoogde ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme wordt in het plan-MER een toetsingskader ontwikkeld. De meer concrete ideeën over de concentratie van de glastuinbouw⁵ zullen logischerwijs gedetailleerder worden uitgewerkt.

4.2 Bodem en water

Beschrijf in het MER op hoofdlijnen de mogelijke effecten van de relevante activiteiten op de bodemkwaliteit, geomorfologie, oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit en kwaliteit). Beschrijf op welke wijze negatieve effecten voorkomen kunnen worden, bijvoorbeeld door locatiekeuze of mitigerende maatregelen.

Ga specifiek in op de effecten van de verschillende alternatieven voor glastuinbouw op de waterkwantiteit en -kwaliteit en bodemkwaliteit (inclusief

⁵ na dit planMER dient nog een besluit-m.e.r. procedure te worden doorlopen wanneer het te ontwikkelen tuinbouwgebied meer dan 100 ha omvat

eventueel collectieve gietwaterberging / voorziening ten behoeve van de glastuinbouw).

Bespreek de effecten van de inrichtingsopties voor:

- de waterbergingslocatie(s);
- de te verwachten waterkwaliteit in een (permanente) bergingsplas;
- de effecten op de waterhuishouding en -kwaliteit in onder meer het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen.

Beschrijf niet alleen het mogelijke effect van de activiteiten op het watersysteem ter plaatse⁶, maar ga nadrukkelijk ook in op het mogelijke effect van de activiteiten op de onderlinge interacties in het watersysteem.⁷

4.3 Natuur

Gebiedsbescherming

In het studiegebied liggen diverse beschermde natuurgebieden, zoals het Natura 2000 gebied de Nieuwkoopse Plassen en gebieden die behoren tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Verken in het MER de kansen die deze natuurgebieden met zich meebrengen. Ga bijvoorbeeld na of er in de structuurvisie ontwikkelingen zijn die de instandhoudingsdoelen juist versterken.⁸

Ga na of er wel of geen significante gevolgen kunnen optreden in de Natura 2000-gebieden als gevolg van plannen of projecten. Kijk daarbij naar de instandhoudingsdoelstelling. Neem de uitkomsten van deze verkenning op in het MER. Indien gevolgen voor instandhoudingsdoelen niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Kijk in dat geval naar de cumulatieve gevolgen van alle planonderdelen en andere activiteiten in de omgeving. Indien een passende beoordeling nodig is, dient deze te worden opgenomen in het MER.

Indien uit de passende beoordeling blijkt, dat significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, dient de zogeheten ADC-toets⁹ te worden doorlopen.

Voor de gebiedsbescherming van de overige gebieden, zoals de EHS-gebieden, die buiten Natura 2000-gebieden vallen, moet worden nagegaan welk toetsingskader de provincie hiervoor heeft vastgelegd. Voor deze gebieden dient in het MER te worden verkend in hoeverre de beoogde natuurdoelen (in termen van natuurdoeltypen en doelsoorten) positief of negatief beïnvloed worden. Verder geldt in hoofdlijnen dezelfde aanpak als bij de passende beoordeling. Ook moet worden aangegeven of de ingrepen kunnen resulteren in onomkeerbare effecten waardoor de ontwikkelingsmogelijkheden van flora en fauna in nieuwe natuurgebieden verloren gaan, waaronder de nog te realiseren ecologische verbindingzones.

⁶ kijk indien relevant ook over de gemeentegrenzen heen

⁷ Indien reeds grondwatermodellen beschikbaar zijn adviseert de Commissie deze bij de effectbeoordeling te gebruiken.

⁸ denk hierbij bijvoorbeeld aan kansen die natuurontwikkeling in combinatie met waterbergingen bieden of aan nieuwe natuurontwikkelingen in combinatie met versterking van de instandhoudingsdoelen voor de Natura 2000-gebieden

⁹ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Nbw respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling?
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen zullen dan getroffen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

Soortenbescherming

De exacte informatie die nodig is om een eventuele ontheffing te krijgen op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet kan beter in een later stadium (bijvoorbeeld bij het vaststellen van het bestemmingsplan) worden verzameld, omdat de gegevens dan exacter en zo actueel mogelijk zijn.

De Commissie adviseert in het kader van dit plan-MER te beginnen met een *quick scan* van de verspreiding en belangrijke populaties van vogels die op de Rode lijst staan en de soorten in tabel 2 en 3, genoemd in de AMvB art. 75 van de Flora- en faunawet om zo na te gaan welke knelpunten kunnen optreden en hoe die oplosbaar kunnen zijn. Een goed instrument hiervoor is een “natuurwaardenkaart”. Op voorhand is te voorzien dat vooral de rugstreep in diepe droogmakerij relevant is en gebouw bewonende vleermuizen. Aan de hand van deze verkenning kan worden bepaald of het nodig is voor de besluitvorming over de structuurvisie nog verder onderzoek te verrichten.

4.4 Landschap en cultuurhistorie

Het plangebied omvat een diversiteit aan landschappen en cultuurhistorische waarden. Beschrijf de visie van de gemeente op het landschap en de cultuurhistorie in het plangebied. Geef de effecten van deze structuurvisie aan. Gebruik hierbij bijvoorbeeld het volgende stappenplan:

1. geef een beschrijving en visualiseer de landschappelijke kenmerken (structuur, beeld dragers en zichtlijnen) en cultuurhistorische elementen en objecten waarop mogelijk effecten op kunnen treden;
2. geef een waardering van de beschreven landschapskenmerken en cultuurhistorische elementen op het lokale en regionale schaalniveau;
3. beschrijf en visualiseer de effecten van de structuurvisie op de landschappelijke en cultuurhistorische elementen en waarden en de samenhang hiertussen.

Visualiseer de varianten voor glastuinbouwontwikkeling en bepaal de effecten op het landschapsbeeld in deze gebieden en naaste omgeving. Geef aan waar en met welke inpassingsmaatregelen negatieve effecten in kwetsbare en/of hoog gewaardeerde landschapstypen kunnen worden voorkomen.

Geef aan de hand van een bureauonderzoek aan waar zich archeologische waarden bevinden en vul dit (zo nodig) aan met non-destructief inventariserend veldonderzoek.¹⁰

4.5 Woon- en leefmilieu

De milieuaspecten die bij de beoordeling van de effecten op de kwaliteit van deze thema's een rol kunnen spelen zijn ruimtebeslag, ruimtelijke kwaliteit/inrichting, ontsluiting van het gebied, geluid en trillingen, luchtkwaliteit, veiligheid en belevingswaarde. Het detailniveau van de uitwerking van deze milieuaspecten kan per thema verschillen en zal moeten aansluiten op de aard en omvang van de planonderdelen in de structuurvisie.

¹⁰ De rijksdienst voor archeologie, cultuurlandschap en monumenten wijst in haar zienswijze op de zeer grote kans op het treffen van archeologische sporen volgens de Cultuurhistorische Hoofdstructuur van de provincie Zuid-Holland.

Als gevolg van een aantal voorgenomen ontwikkelingen zal het gebruik van de infrastructuur in het gebied veranderen. De glastuinbouwontwikkelingen zullen leiden tot een ander gebruik van de hoofdinfrastructuur. Rond de zoeklocatie voor glastuinbouw kunnen de verkeersintensiteiten toenemen, terwijl in de saneringsgebieden de verkeersdruk op de smalle ontsluitingswegen kan afnemen. Daarnaast zijn er bij doorontwikkeling van de recreatie congestie problemen te verwachten (bijvoorbeeld bij de Nieuwkoopse Plassen). Beschrijf in het MER (kwalitatief en zo mogelijk onderbouwd met kwantitatieve gegevens) wat de gevolgen van de voorgenomen recreatieve ontwikkelingen zijn op de mobiliteit, specifiek de bereikbaarheid, doorstroming, verkeersveiligheid en de (on)mogelijkheden van parkeren.

5. OVERIGE ASPECTEN

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

5.1 Kaartmateriaal

Gebruik in het plan-MER recent kaartmateriaal (met legenda), dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem tenminste één kaart op met daarop alle gebruikte topografische aanduidingen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van gemeente Nieuwkoop

Bevoegd gezag: gemeenteraad van gemeente Nieuwkoop

Besluit: vaststellen structuurvisie gemeente Nieuwkoop

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C00.7, C9, D9, C11.3, D11.4

Activiteit: De gemeente Nieuwkoop stelt een structuurvisie op voor haar gehele grondgebied.

Betrokken documenten

De Commissie heeft het volgende document betrokken bij haar advisering:

- Concept gemeentelijke structuurvisie Nieuwkoop 2040

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuumstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

Procedurele gegevens:

advies aanvraag: 16 april 2008

advies reikwijdte en detailniveau: 2 juni 2008

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de notitie reikwijdte en detailniveau als uitgangspunt.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. L. Oprel

ir. C.T. Smit (secretaris)

ir. K.A.A. van der Spek

M.A.J. van der Tas (voorzitter)

drs. J. van der Winden

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Structuurvisie Nieuwkoop

De gemeente Nieuwkoop is bezig met het opstellen van een structuurvisie voor haar gehele grondgebied. In deze structuurvisie wil de gemeente onder andere een concentratie van glastuinbouw op een andere locatie realiseren. Verder kunnen in de structuurvisie activiteiten mogelijk gemaakt worden die significante effecten op de Natura 2000 gebieden "de Nieuwkoopse plassen "en "de Haeck" hebben. Mede hierom wordt een plan-milieueffectrapportage doorlopen.

ISBN: 978-90-421-2406-6